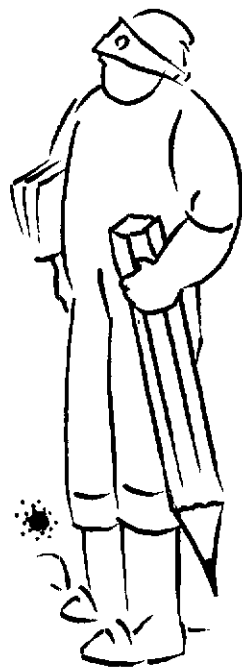

قوانین و مقررات حرفه روزنامه‌نگاری در انگلستان، هند، نیجریه و پاکستان

نوشته جان مریل
ترجمه محمدحسن اسدی طاری

۷. یک روزنامه‌نگار باید منابع اطلاعات محرمانه خود را محفوظ بدارد.
۸. یک روزنامه‌نگار نباید رشوه بگیرد، و نه اجازه دهد انگیزه‌های دیگر بر انجام وظایف حرفه‌ایش تأثیر گذارد.
۹. یک روزنامه‌نگار خود را در کتمان و تحریف حقایق مجاز نمی‌داند، به این علت که در خدمت تبلیغ یا هر ملاحظه دیگری است.
۱۰. روزنامه‌نگار منشأ و محرک تبعیض بین گروهها، نژادها، نسلها، جنسیتها و آیینها نمی‌شود.
۱۱. روزنامه‌نگار در حین انجام وظیفه از اطلاعاتی که به دست می‌آورد، قبل از اینکه در دسترس همگان قرار گیرد، استفاده شخصی نمی‌کند.
۱۲. یک روزنامه‌نگار نباید از طریق اعلام یا اظهارنظر یا انتشار مطلبی موجب تبلیغ و تأیید محصول یا خدمتی تجاری شود تا بدان وسیله امکان مطرح شدن شخص خود یا مؤسسه‌ای را که برای آن کار می‌کند فراهم آورد.

● کنفرانس عمومی سردبیران مطبوعات هند:

- مقررات اخلاقی برای مطبوعات در زمینه گزارش و تفسیر از رویدادهای اجتماعی (مصوب ۱۹۶۸)
۱. مطبوعات آزاد تنها در یک جامعه آزاد پیشرفت می‌کنند. فرقه‌گرایی تهدیدی است بر بافت جامعه آزاد، و همبستگی ملی ما.
  ۲. مطبوعات در رسیدن ما به اهداف اساسی که در قانون اساسی گنجانده شده است، یعنی دموکراسی، احترام به عرف، اتحاد ملی، و تمامیت و حاکمیت قانون، نقشی اساسی ایفا می‌کنند. مطبوعات موظفند به ایجاد وحدت و همبستگی در اذهان و قلوب مردم کمک کنند و از انتشار مطالبی که برانگیزاننده خشم فرقه‌ها یا شعله‌ورسازنده نفرت آنان گردد، خودداری کنند.
  ۳. بنابراین، مطبوعات باید در گزارش‌هایشان

- اشتباهات زیانبخش بپردازد؛ و اطمینان حاصل کند که تصحیح اشتباه و عذرخواهیش مورد قبول واقع شده است و زمانی که موضوع دارای اهمیت است به اشخاص مورد انتقاد حق پاسخ به انتقاد را بدهد.
۵. یک روزنامه‌نگار اطلاعات، عکسها و طرحهایش را فقط به شیوه مشروع به دست می‌آورد. انتخاب راههای دیگر [در دست یافتن به این وسایل] فقط هنگامی موجه است که ملاحظات و منافع عمومی در مدنظر باشد. روزنامه‌نگار بنا بر وجدان حرفه‌ایش حق دارد که نسبت به استفاده از این قبیل وسایل جداً اعتراض کند.
  ۶. یک روزنامه‌نگار نباید اهمیت مصالح و منافع عمومی را وجه آزار و ایذاء و گرفتاری شخص دیگری قرار دهد.

● انگلستان: اتحادیه ملی روزنامه‌نگاری

۱. یک روزنامه‌نگار وظیفه دارد برترین معیار (استاندارد) های حرفه‌ای و اخلاقی را رعایت کند.
۲. یک روزنامه‌نگار همواره باید در گردآوردن اطلاعات، اظهارنظرها، تفسیرها و انتقادها از اصول آزادی مطبوعات و دیگر رسانه‌ها دفاع کند. او باید بکوشد تا تحریف، موانع پخش اخبار، و سانسور را از بین ببرد.
۳. یک روزنامه‌نگار باید بکوشد نسبت به صحت و دقت اطلاعاتی که پخش می‌کند اطمینان حاصل کند و از بیان اظهارنظرها و حدسیات به عنوان حقیقت تثبیت شده اجتناب کند و با تحریف و گزینش و بد جلوه‌دادن اخبار، حقایق را جعل نکند.
۴. یک روزنامه‌نگار باید بی‌درنگ به اصلاح

از درگیریهایی فرقه‌ای در کشور از رهنمودهای زیر پیروی کنند:

الف/ سرمقاله‌ها و دیگر اظهارنظرها، چه به شکل مقاله باشد یا نامه‌های به سردبیر یا به هر شکل دیگری، باید خویشتندارانه و عاری از فحاشی علیه رهبران یا اقلیتها باشد و نباید دربردارنده هیچ‌گونه تحریکی به خشونت باشد.

ب/ باید از وارد کردن اتهاماتی که موجب شک و یا دروغ‌پنداشتن میهن‌پرستی و وفاداری یک اقلیت بشود، اجتناب شود.

ج/ از اتهامات رایج و ادعاهای غیرمنصفانه نسبت به هرگروهی و نیز ایجاد نفرت و بی‌اعتمادی نسبت به اقلیت‌های دیگر باید اجتناب شود.

د/ نظر به اینکه حقایق نباید پوشیده بماند، از تحریف حساب‌شده اخبار مربوط به درگیریهایی فرقه‌ای باید اجتناب شود.

هـ/ اخبار حوادثی چون مرگ، قانون‌شکنی، ایجاد حریق عمدی و ... باید با رعایت همه جوانب و با کلمات کاملاً دقیق و روشن توضیح داده شده، تیترو گزارش شود و از نمایش غم‌انگیز آنها خودداری شود.

و/ اخباری که به منظور ایجاد صلح و توازن و کمک به اصلاح قانون و حفاظت از نظم مطرح می‌شود باید بر سایر اخبار اولویت و برتری پیدا کنند.

ز/ در مورد انتخاب و انتشار تصاویر، کاریکاتورها، اشعار و غیره باید کاملاً توجه شود که از تحریک احساسات کینه و دشمنی قوی باید اجتناب شود.

ح/ در ارائه گزارشها به نام اقلیتها اشاره نشود و اصطلاحاتی چون "اقلیت" و "اکثریت" در گزارش به کار برده نشود.

ط/ باید به منابعی که ارقام تلفات را به دست داده‌اند اشاره شود.

ی/ هیچ اطلاعات و رقمی نباید منتشر شود مگر آنکه صحت آن حتی المقدور تأیید شده باشد. با این همه، اگر احتمال داده شود انتشار اطلاعات یا رقمی بر برانگیخته شدن احساسات گروهی یا قومی تأثیر دارد از انتشار آن باید صرف‌نظر شود.

● برگزیده مقررات انجمن مطبوعات

نیجریه

(مصوبات دومین کنفرانس سالانه انجمن سردبیران مطبوعات نیجریه ۱۹۷۲)

مقدمه

۱. سوءاستفاده از قوانین مطبوعاتی، پیگرد قانونی دارد. در واقع، مطابق «حقوق اتهام واردکردن»، «حقوق مدنی و جنایی»، «حقوق اهانت به دیگران و سوءاستفاده» عمل می‌شود.

۲. بنابراین، هرگونه سوءاستفاده از قوانین مطبوعاتی نمی‌باید هدف اظهارنظرها باشد.

۳. تجربه نشان داده است که خطاهای بسیاری از نحوه اظهار مطلب برمی‌آید و باز هم برخواهد آمد مگر اینکه ضوابطی اخلاقی در بین روزنامه‌نگاران حرفه‌ای گذارده شود، اگر که می‌خواهند به نقش حقیقی خود تحقق بخشند و اگر که می‌خواهند معیاری برگزینند که در سایه حمایت آن ناکامی نصیب ایشان نشود.

و با توجه به اهداف مذکور است که بدین‌وسیله رسماً اعلام می‌داریم که:

۱. مردم محق‌اند از حقیقت مطلع شوند و فقط اطلاعات صحیح می‌تواند بنیاد روزنامه‌نگاری سالم را شکل دهد و اعتماد مردم را جلب کند.

۲. وظیفه اخلاقی هر روزنامه‌نگار است که به حقیقت احترام بگذارد و فقط حقایق را انتشار دهد یا آماده نشر کند و این کار را به بهترین نحوی که می‌داند انجام دهد.

۳. وظیفه هر روزنامه‌نگار است که تنها واقعیت را منتشر کند؛ هرگز واقعیاتی را که می‌داند پنهان نکند؛ و هرگز متناسب با هدف خود یا به هر منظور دیگری واقعیات را تحریف نکند.

۴. وظیفه هر روزنامه‌نگار است که هر پاداشی را برای انتشار یا عدم انتشار اخبار و تفاسیر رد کنند، مگر حقوق و پاداش مشروعی را که در قبال انجام وظایف حرفه‌ایش دریافت می‌کند.

۵. روزنامه‌نگار باید همه روشهای قانونی را در گردآوردن اخبار به کار گیرد و همواره از حق دسترسی آزاد به اخبار دفاع کند، مشروط

به اینکه عمل او با رعایت احترام به امور شخصی افراد باشد.

۶. هنگامی که اطلاعات جمع‌آوری و منتشر شد، روزنامه‌نگار باید اصول رازداری را که از سوی همگان پذیرفته شده است در نظر داشته باشد و نباید منبع اطلاعاتی را که مخفیانه به دست آورده است فاش کند.

۷. وظیفه روزنامه‌نگار است که سرعت ادبی را کاری غیراخلاقی به حساب آورد.

۸. هر روزنامه‌نگاری موظف است که هرگونه اطلاعات منتشرشده را که در آن اشتباه راه می‌یابد تصحیح کند.

● مقررات اخلاقی مطبوعات پاکستان مصوب ۱۹۷۲ مجمع عمومی کمیته مطبوعات

در مقدمه «مقررات اخلاقی بین‌المللی سازمان ملل» اعلام شده است:

آزادی اطلاعات و مطبوعات از حقوق اساسی بشری است و محک همه آزادی‌هایی است که در «منشور ملل متحد» بزرگ داشته شده و در «اعلامیه جهانی حقوق بشر» اعلام شده است و برای پیشبرد صلح و حفاظت از آن ضروری است.

مجمع عمومی «کمیته مشورتی مطبوعات» که در ۱۷ مارس ۱۹۷۲ در کراچی تشکیل شده است نیز با اعتقاد به ضرورت رعایت مقررات اخلاقی داوطلبانه و با اطمینان از نقش آن در آزادی، به بهترین صورت ممکن بر آن است که اصول برگزیده‌اش از این «مقررات» را به شرح زیر اعلام کند:

۱. از حرفه روزنامه‌نگاری که نهادی مردمی است نباید به مثابه ابزاری برای یاری‌رساندن به اهداف ضداجتماعی یا مصالحی که با حرفه روزنامه‌نگاری سازگار نیستند و نیز در خدشه‌دارکردن مصالح ملی و عمومی به کار می‌روند استفاده شود.

۲. در موارد زیر از انتشار مقاله، خبر، عکس و آگهیها، در هر شکل باید اجتناب کرد:

الف/ اخلاق‌ستیزی یا هرزگی.

ب/ عبارات زننده و موهن علیه افراد، نهادها یا گروهها.

ج/ ادعاهای افتراءآمیز یا دروغ علیه افراد، نهادها، گروهها و یا روزنامه‌ها و نشریات.
د/ فرقه‌گرایی مذهبی و برانگیختن یک فرقه در مقابل فرقه دیگر.

ه/ جذابیت بخشیدن به جرم و جنایت.
۳. به حقوق افراد در حفظ آبرو و شخصیتشان باید احترام گزارد و از افشاگری و نظردادن درباره زندگی خصوصی افراد باید اجتناب کرد. مگر آنکه این موضوع برای مصالح عمومی ضرورت داشته باشد.
۴. ارائه خبر و تفسیر رویدادها باید روشن و عینی باشد و نباید به عمد از ارائه واقعیات دوری جست.
۵. تیرها نباید محتوای خبرها را بد جلوه دهد و تحریف کند.

۶. اطلاعات غیررسمی نباید منتشر شود.
۷. روزنامه‌نگار باید مجاز به حفظ منابع اطلاعاتی خود باشد و در آنها اعتماد ایجاد کند.

۸. ممنوعیتهای زمان پخش اخبار، مقالات و عکسها باید به دقت رعایت شود.
۹. همه اطلاعاتها و آگهیهای تجاری که بابت آنها پول پرداخت شده است، باید به گونه‌ای چاپ شود که شکی در مورد دریافت حق الزحمه چاپ باقی نماند.

۱۰. تأیید یا تکذیب اخبار نادرستی که روزنامه‌ها، گاهنامه‌ها و یا بنگاههای خبری منتشر کرده‌اند باید در نخستین فرصت ممکن صورت پذیرد تا تأثیرپذیری که آن مطالب به جا گذاشته‌اند و مستلزم تصحیح و یا تکذیب بوده است از بین برود.

۱۱. مطبوعات باید از چاپ اخبار یا تفاسیر، عکسها و یا آگهیهایی که ممکن است امنیت و اتحاد ملی را تضعیف کند، خودداری کنند.
۱۲. مطبوعات باید از انتشار هر مطلبی که احتمالاً منجر به تضعیف صداقت و وفاداری نیروهای نظامی پاکستان بشود، خودداری کنند.

۱۳. مطبوعات نباید مطلبی را که مورد خصومت و سوءنیت بین اقشار مختلف مردم است منتشر کنند. اما این منع نباید به ممنوعیت شکایات قانونی تعبیر شود.
۱۴. در گزارش امور انجمنهای استانی و

ملی، آن بخش از امور که مسؤول ملزم به حذف آن از گزارش باشد، نباید منتشر شود و از هر کوششی برای دادن گزارشی بی طرفانه به خواننده نباید دریغ کرد.

۱۵. در هر موقعیتی، مطبوعات باید خود را ملزم کنند به ارائه گزارشهایی عینی از حوادث، بدون ایجاد هیجان و ناآرامی.

۱۶. هیچ روزنامه‌ای، در هیچ صورتی، نباید پادشاهای مالی و نقدی یا تعهداتی به نفع کشور یا شرکتهای خارجی را بپذیرد.

۱۷. کارکنان مطبوعات هرگز نباید رشوه بپذیرند یا اجازه دهند مشکلات کارمندی تأثیری در قضاوت و بی طرفی ایشان داشته باشد.

روشهای تحقق بخشیدن برای

تحقق بخشیدن به «مقررات اخلاقی مطبوعات» روشهای زیر باید اتخاذ شود:

۱. هیئت منصفه^(۱) مطبوعات (شورای شرافت) از سوی «کمیته دائمی شورای سردبیران روزنامه‌های پاکستان» سازمان می‌یابد که مرکب از یک قاضی بازنشسته شورای عالی در مقام رئیس و شش عضو دیگر کمیته است که یکی از آنها باید دبیر شورا باشد. در صورتی که نیمی از اعضا هر سال بازنشسته شوند، اولین بازنشسته با قرعه کشی انتخاب می‌شود. عضو بازنشسته قبل از انقضای ۱۲ ماه بازنشستگی، واجد شرایط انتخاب مجدد نخواهد بود. عضوی که روزنامه‌اش بررسی می‌شود، در «هیئت» مشارکت نخواهد کرد.
۲. وظایف دبیر شورا:

الف/ دریافت شکایتهای کتبی گروههایی که ممکن است از سوی هریک از روزنامه‌هایی که «مقررات» را امضا کرده‌اند، با نقض مفاد «مقررات» مورد آزار قرار گرفته باشند.

ب/ تسلیم شکایت به «هیئت» و درخواست رسیدگی به گزارش شکایت از سردبیر روزنامه‌ای که علیه او شکایت شده است.

ج/ در صورت دریافت چنین گزارشی، یا اگر ظرف سی روز گزارش دیگری نرسیده

باشد، جلسه‌ای با نظارت رئیس هیئت تشکیل می‌شود. در این جلسه نماینده گروه آزار دیده و سردبیر مربوطه دعوت می‌شوند. د/ حکمی که هیئت منصفه مطبوعات

صادر می‌کند باید به شکل اطلاعیه‌ای باشد که همه روزنامه‌ها و گاهنامه‌های امضاکننده «مقررات» موظف به انتشار آن باشند. هر امضاکننده‌ای که اطلاعیه را منتشر نکند نقض مقررات کرده است و با او چون خاطی رفتار می‌شود.

۳. هیئت می‌تواند به روزنامه‌ای که «مقررات» را نقض کند اخطار دهد یا آن را محکوم کند و یا سعی در آشتی دادن گروهها داشته باشد.

۴. در مواردی که تخلفی جدی صورت گرفته باشد، هیئت از یک سازمان صلاحیت‌دار می‌خواهد تا موضوع اخراج روزنامه را از سازمان مطبوعاتی که روزنامه به آن تعلق دارد، رسیدگی کند و یا حمایت خود را از گروهی که به آن وابسته است دریغ دارد.

۵. رئیس دادگاه باید قدرت به اجرا گذاشتن دعای حقوقی را آن‌طور که خود صلاح می‌داند در مورد نقض «مقررات» از سوی هریک از امضاکنندگان داشته باشد.

۶. گروه مورد اتهام - خواه دولت باشد یا شخصیتی حقیقی - شکایت خود را به هیئت منصفه مطبوعات تسلیم می‌کند و از هر اقدام دیگری خودداری می‌کند و حکم هیئت قطعی الاجراست.

۷. شروط فوق برای تمام روزنامه‌ها، گاهنامه‌ها و خبرگزاریهایی که به مقررات متعهدند قابل اجرا است.

۸. روزنامه‌ها و گاهنامه‌هایی که عضو شورای سردبیران روزنامه‌های پاکستان نیستند، مجاز به امضای این پیمان هستند.

پی‌نوشتها:

*این مقاله ترجمه‌ای است از مقاله:

"Global Commonalities for Journalistic Ethics: Idle Dream or Realistic Goal" by John G. Merrill

از کتاب، *Communication, Ethics & Global Change*.

ed. Thomas W. Cooper, 1989, Longman inc.

1. Court of Honor